دەمودووی هزر لە بەرەژانی مەرگی سەججادیدا

ئەم دنیایە جێی مانەوە نییە، جێگیرترین شتی لەناو دەچێ و بەهێزترین بەهێزی پووچە و تەواو نایجووین و قووتی دەدەین: یەکەم پەیوەندی بە بوونەوە هاوارێکی بێواتایە کە نە هیچ دەردەخا نە هیچ دەگەیەنێ، ئەوپەڕی بەردەوامبوونی سەرەوەی تەمابوون، یەک لێدانی پەندۆڵی سەعاتی نێوان ئەبەد و ئەزەلە و جوانترین کۆتاییەکەی، چەمینەوەیەکی ئارامە بۆ بن ئەو خاکەی کە یەکەم جار لێیەوە هاتووە. بوونی نێوان هەردوو نەبوون (عدم)یش دەشڵەژێ و لێوارەکانی تەمەن دەقرتێن تا دەگاتە بەر دەروازەی ماڵاوایی (ڕووح دەگاتە کونەلووت) و ئاوڕ لە وێرانەی چۆڵوهۆڵی دوای خۆی دەداتەوە و دەبینێ چ زوڵم و خراپەیەکی کردووە و ئاوات دەخوازێ بگەڕێتەوە و بە ڕێیەکی تردا پێیدا بچێتەوە، بەڵام بە ئامانج ناگا و وەک تارمایی بەرەو غەیبی ترسناکی نەزاندراو دەچێ: ئای بۆ ئەو لەدەستچوونەی پڕ نابێتەوە و ئەو کۆتاییەی دەستپێکردنەوەی تێدا نییە و دەکەوێتە گۆشەگیرییەکی بن هەڵدێرەوە و خۆ بە جڵەوی درۆزنانەی هەڵەوە دەگرێ. خۆزگە بە تیشکێکەوە دەهاتە دنیاوە و دوای مردنی ڕوون دەکردەوە و عەترێکیش دوای مردنی بە دوایدا بڕوا و خۆزگە لرخەی سەرەمەرگ لە مردن دڵنیای دەکرد تا لە خراپەکاریدا لەسەرخۆ بێ و بەرەو چاکە هەنگاوی فرەوان بنێ و ژیان بە لایەنی ناتاریکی ڕووناک بکاتەوە و بە بێ ترس دڵنیا بێ و هیممەتیش دوور لە خراپەکاری ئاودان دەبوو. چ خەمێکی گەورەیە ڕێ لە چاکەی گونجاو بگیرێ و ئاسوودەیی نزیک بەند بکرێ و ئاواتی ئاشتی لە هەموو ڕووحێکدا تار بکرێ. وەی لەو هەناسەساردییە بۆ ئەو مومکینانەی دەستمان پێیان نەگەیشت، کە لە ناو زندوو و مردووەکاندا نموونەی لەبەر چاو و لەبەر گوێ زۆرن و تیشکیان داوەتەوە و ئاسوودەییان سەری کردووە و چاکەیان قوڵپی داوە و تای تەرازووی چاکەیان لە هاوکێشە دژەبەرەکاندا قورس بووە: جەنگیز خان لە کوێ و عومەری کوڕی عەزیز لە کوێ و ئیبن حەمبەلی ناو بەندیخانە لە کوێ کە چەرمی پێڵاوی لە تەوێڵی

جەللادەکەی بەنرختر بوو و چۆن بەراورد لە نێوان مینبەری عەنتەرە بە هاتوهاوار و هەڕەشەوگوڕەشەکان و مینبەری سەججادیدا دەکرێ، کە ئەمیان بە ڕووی مژدە و ڕووناکیدا کراوە بوو؟ یاخود دەڵێن ئەوانە سوننەتی کەون و پێویستی تەواوبوونن لە پێکەوەبوونی دژەبەرەکاندا؟ ئەوانەی بیانوو بۆ شەڕ دەهێننەوە و بەردەوامی بە توندوتیژی دەدەن و بازنە ونەکەی قەبووڵکردنی خراپە پڕ دەکەنەوە با لاکەون. خۆ خورپەیەکی هەستمان نییە بۆ بەردەوامی زەلالەت و پێویستبوونی دڕندەیی لێبدا ئەگەر بەشێکی ئیرادەمانی بۆ کاری ناشەرعی ئەهلی ڕابواردن و توندوتیژی زۆرداران کۆیلە نەکردبێ و بۆ لۆژیکمان برسێتی ڕووت و سەبری خۆڕاگر و بێنەوایی یەتیم و پارچەبوونی جەستە دانەڕێژرابێ، ئێمە خۆبەخشانە دژی هەق و چاکە و جوانی بە قەدەر تەسلیمبونمان بەوەی کە شەڕ ڕەگی لە یاسادایە و زوڵم لە سروشتی مرۆڤە و ناشرینی تێکەڵی وێنەکانە چەکدارین.

هەستی خۆبەدەستەوەدان بە واقعی خراپ وەک حەقیقەتی دەرەوەی بوونمان گەشە دەکا و لە هۆشی ئاگاییماندا دەبێتە تەسلیمبوون بە پێی مەرجەکانی و ئەوجا بازی خۆمان دەدەین و بە پێی پێویست بۆ لایەنە بەتامەکەی دەچین کە پەنابردنە بۆ فەساد و دەجەنگیزێین و دەهیتلەرێین و لەوەشە لە پەراوێز و دەستەی داوەتی گەورەدا بقەزەمێین و بەرماوە بلێسینەوە و تا بەدمەستبوون بخۆینەوە و ئەنجامی موبارەک نەبێ و کۆتایی ملی شکاوی ئەسفەلەسسافلین بێ.

سەیر و سەمەرە لە مرۆڤی ڕۆشنبیری شۆڕشگێڕی لۆژیکزانی فەلسەفەکاردا ئەوەیە وا بزانێ کە زانیارییەکانی، ڕاستییە مێژوویە زانستییەکان لە خۆ دەگرن و لە هەموویاندا یاسای گشتگیری تەواو لە سەر چارەنووسی هەر شتێ بەدەست دێنێ، کە بۆ مادده بگەڕێتەوە و بەرژەوەند بیخوازێ و بارودۆخ پێویستی بێ و هۆکاری هەبێ و ڕێڕەوە حەتمییەکەش لە کۆمەڵگەدا، بە دین و دنیایەوە و بە ئێستا و پاشەڕۆژیەوە مسۆگەر و دڵخۆشکەرە بۆیە نەخشەی بۆ دەکێشێ و قاڵبی بۆ دادەنێ و بە ماڵنجی لۆژیک ڕووەکانی لووس دەکا و چاوەڕوانی ئەو

بەرەکەتەی دەکا تێربوون و ئاسایش و چاکە و تەمەندرێژی بە سەر خەڵکدا ببارێنێ و کاتێکیش لە دروستکردنی ئەو ڕوکنانە بووەوە و بیناکەی لە سەر تەواو کرد هیچی گەورە و بچووکی تێدا ناهێڵێ نەیژمێرێ. وەک شێت بزاوتنی ئارەزوو لە دەماریدا و ململانێی زەوتکردن لە تەماحیدا و چنگی ئارەزووی خواردن لە بەر دەستیدا و ئاڕاستەی بەرزبوونەوە لە هەنگاویدا و تێکەڵبوونی هەڵە لەگەڵ ڕەفتاریدا لە بیر نامێنن و هیچ هەوڵێک بۆ دامرکاندنەوەی هەڵچوون و کەمکردنەوەی هێزی و ئارامکردنەوەی گڕکانە هەڵچووەکەی لە ناخی خۆیدا و لە پەیوەندیدا بە دنیاوە نادا: ڕەنگە بە خۆیدا هەڵبدا کە بە خۆ و بە هاوکێشە زانستییەکانی و پێوانە لۆژیکانەکانیەوە، خۆی هەموو بوونە و کۆگای مێژوو و ڕووی پێشکەوتنە، ئەوجا لە بیری دەچێ کە هیچی ڕاست نەکردۆتەوە و هیچی نەگۆڕیوە و تایبەتمەندی سروشتی خۆی بەرەڵا کردووە بۆ دەستبەسەرداگرتن و ڕابواردن و سەرکەوتن بە سەر هەموو بەربەست و ڕێدەرکردنێک، هەموو چاکی و پاکی و خاوێنی و پێگەیشتنی سەرجەمی مرۆڤایەتیشی بە خۆی بەخشیوە، بە دەستووری گشتی و بەرهەم و دابەشکردن و بەکارهێنان و شتی تری وابەستەی ئابوورییەوە، تا تۆڕی شیفای دەروونی و عەقڵانی و جەستەیی لە ڕێی کەناڵی خێرگەیەنەکانیانەوە کە بە ژمارەی دانیشتوانی هەردوو زەوی دەبن، ئەگەر بە ڕاستی بیەوێ شەهوەتی خۆی لغاو بکا و بەربەست بۆ ئارەزووی خۆی دانێ، دەچێ بەر لە سەرکەوتن، بەربەست بۆ فێڵەکانی خۆی دادەنێ و چاوەڕوانی بەرهەمی پرۆژە دوور و درێژەکە ناکا کە دوای دەیان ساڵ شیفا و پاکی و ڕوونی بەرهەم دێنێ، چونکی لە باشترین حاڵدا و سەرکەوتووترین ئەنجامدا تۆوی ئاسایش و ڕاستی لە ویژداندا دەچێنێ و خۆ ئەو تۆوە بە بێ پرۆژە و دەستووریش، بۆ خوازیارانی خۆی هەیە ئەگەر نییەت پاک بێ و گەشەکردن بە بەر چاویەوە دەستی پێ کردبێ و لە ناخیدا چرۆی کردبێ. ئەوجا خۆ هیچ نەگونجانێک لە نێوان چاکەخوازی گشتی لە سەرچاوە فرەوانەکەیەوە و کورتکردنەوەی ڕێگای چاکەخوازی بە پاککردنەوەی ئارەزووی چارەسەری ڕاستەوخۆدا نییە، ئەوەی لە بەڵگەنەویستەوە نێزیکە

هاوتەریبی هەردوو چارەسەرەکەیە و هەردوو جیهادیش بۆ تێکشاکاندنی بەربەست هاوکاتن، چۆن هەڵدەکەوێ تیشک بخرێتە سەر دنیای عەقڵێک کە لەبەر تاریکی خۆی کوێر بووە و ڕاستی وەعزدانی بنیادەمێک لە کوێیە کە لە ئەرکی خۆی هەڵدێ و چۆن گوێ لە ڕێنمایی پزیشکێک دەگیرێ دەرمانی خەڵک دەکا و بەخۆی نەخۆشە! خەڵک تاقەتی دەسەڵاتی خوێندەواران و لاملی فەیلەسووفان و نازوفیزی شۆڕشگێڕانی سەر شۆستە و گۆڕەپان و هۆڵەکانیان نییە، تا بە دەم عارەقەدەردانەوە، لە کارگە و شوێنی مانگادۆشین و کێڵگەدا بەیانیان و ئێواران چاوەڕوانی پێگەیشتنی نەمامی دارخورمای بەڵێن بن تا خورمای زۆریان بە سەردا بباریّ، ئەوەش دوای ئەوەی ئێسکیان لە گۆڕدا دەرزێ.

خەڵک زیاتر پێشوازی لە لابردنی قورسایی ئەو ڕۆژەی سەر شانیان دەکەن و بۆ سبەینێش هەزار کڵاو بە بایەک و کەمتر بەرگەی ئەو تەنگوچەڵەمەیە دەگرن کە زۆردارێک لە سەر زاری قامچییەکەیەوە، بەڵێنی فەلسەفاوی دەدا و ئەوەش یەکێکە لەو ڕاستییانەی مرۆڤ کە دەوام بە خەسڵەتی مرۆڤانەی دەدا و هەستی قەبووڵکردن و ڕەتکردنەوەی پێ بەردەوام دەبێ و ئەگەر بمرێ یا لە ژێر چەوساندنەوەدا وێران بێ، دەبێتە ئامێری قورمیشکراو و هەر کاتێ چاودێرە دەسەڵاتدارەکەی کلیلەکەی بسووڕێنێ دەیبزوێنێ. «سەججادی»ش لەگەڵ هەموو بارودۆخەکانیدا، خوێندکاری قوتابخانەی وابەستەبوون بوو بە مرۆڤایەتییەوە و بە بێ هاتوهاوار و خۆبەزلزانین و ناهەقیخوازی، ڕێبازێکی وەهای تێدا گرتە بەر هەر شایستەی پایەداران بێ. لە بەرنامەی خۆیدا نموونەی وای هێنایەوە هەر کەسێک پێیدا تێپەڕێ و چاو لەو بکا خاوێنی بەدەست دێنێ و چاکە دەبارێنێ و لە کەرامەتدا بەرهەمی دەبێ و بە ئاسوودەیی دەگا و بەڵکو مەیدانی زاڵبوان بە سەر ئیرادە و دەسەڵاتداری سەر چارەنووس تەنگ دەکا چونکە لەشکری ئامادەی تێکشکان، چ لە زاد و چ لە چەک، لێی کەم دەبێ ئەگەر لە بەرانبەردا خۆڕاگری و بەدەنگەوەهاتن و جیاکردنەوەی نێوان چاکە و خراپە هەبن و لە هەڵبژاردنی بەدکاری و چاکەکاریدا ئازاد بن. ڕەنگە ئەوەش

ڕاست بێ کە لە جیهادە بەردەوامەکەیدا شێوازێکی گرتبێتە بەر کە لە گەڵ سروشتە نەرمەکەیدا هاوئاواز بووە و بە شێوەیەک لە شێوەکان لەگەڵ تێکۆشانە ئاشتیانەکەیدا یەکیان گرتووە و گەیاندوویانەتە ئەو ڕێیەی کە غاندی لە هند گرتیە بەر، لەگەڵ جیاوازی هەردوو بارودۆخەکە و توانای هەردووکیاندا کە زوو بەر چاو دەکەون و تیایدا بیانووی سەججادی لە کەمی دەسەڵاتیدا دەبینی و بەوەش گەورەیی ئیرادەی سەججادی بەدی دەکەیت لە ماوەی حەفتا ساڵی نێوان یەکەم دەرسخوێندنی ئاینی لە منداڵیدا و دوالێدانی دڵی لە بەردەم کتێب و نامیلکە و دەفتەرەکانی، لە گەردەلوولی خۆی و ناو ماڵەکەیدا. ئەو، لە سەر ڕێبازی چاکەکاری کە بەر لە هەزاران ساڵ چەکەرەی کردووە، بەردەوامبوون بوو لەگەڵ بەردەوامبوواندا و سەرەداوێکی ڕێنیشاندەری لە داوی مینبەرە ڕوونە بەرزەکانی ئیسلامەوە بەرەو ڕاستی گرتە دەست و تیشکی زانایانی «زاهیر» و کورتەی زیادەی «باطن»ی تێدا کۆبوونەوە و لە ئیرادەیدا عومەر و عەلی یەکیان گرت و شافعی و حەلاج شەڕیان کرد و لە چنینیدا حەنەفی و نەقشی تێکئاڵان و لە ئاگاییدا شارەزووری و کاک ئەحمەد هاتنە زمان و لە ئاوازی حەقی ئەوانەوە دەفەکانی هاوئاواز بوون و لە میحرابیاندا گاگۆڵکەی کرد و لە باغیاندا گەورە بوو و لە پیریدا بە مەیدانیاندا تێپەڕی، قەڵەم لە دەستیدا جێی نارنجۆک و چەقۆی گرتەوە و هەڵاوی قسەی پاڵێوراو و دەربڕینی بەرز و بەلاغەتی ڕەوانی ئاراستەی جێی مەبەست کرد: دەستلێدانی شیفا بوو و چپەی شیرین و مەشخەڵی ڕوونکەرەوە بوو. ڕازی ئەم تێکەڵی ڕازی ئەوان بوو و گەرمایی باوەڕیان بە دەماریدا دەگەڕا و لە ململانێی نەفس و لادانی لە ئارەزووی قورس و بەرزبوونەوەی سەرشۆڕانە و پاڵنانی بە ڕێی ڕاستی بە سکەی دڵنیاییدا بە پێی حەماسەتی ئەوان چالاک بوو تا دەگاتە ڕایەخی زەوی و خەوی داخستنی لاپەڕ، بە نرخێکی کەم بۆ بەرزبوونەوەی پلەی ڕەوشت بەرەو بەرزایی بەرچاو کە جێی کەوڵکردنی نەفسە لە کەوڵی تەماح و لە ناو قۆزاخەی قەناعەتدا گرمۆڵە بوو و خۆی بە پێخەفی قەناعەت و ڕازیبوون بە چارەنووس پێچایەوە. لە سەرەتای تێکۆشانیەوە، ڕۆژگار هەڵیپێچا و بارودۆخ بە ناو دەشت و شاخدا

تووڕیان دا و به گوند و شار و لای ڕەوەند و نیشتەجێبووی کوردستانی عیراق، بە دۆڵ و شاخیەوە و بە بەردەڵان و تەختاندا هات تا لە بەغدا گیرسایەوە و بە مانگانەیەکی کەم لە مزگەوتێکدا ژیا و لە بەرەکەتی چالاکییەوە، بەرەو سەکۆی ڕۆشنبیری و خانەی چاپ و بڵاوکردنەوە چوو و خۆی بە سەر دوو لای مەزندا دابەش کرد: لە ڕووی وەفاوە، لایەنی ڕۆشنبیری کوردی کە ئینتیمای بۆی هەبوو و لە ڕووی باوەڕەوە خزمەتی ئیسلام کە باوەڕی جێگیری پێی هەبوو. لە بوونی خۆیەوە لەوە زیاتری پێ دەبەخشین کە بۆ خۆی دایدەدۆشی. نە ئەوە و نە ئەو گەڕانەی بە ناو نووسیندا، لە کۆکردنەوە و دانان، نە گەڕانەوەی بەرەو بێشکەی منداڵی و مەیدانی سەردەمی پیاوەتی لە سەر خاکی کوردستانی قەڵەشبردوو بۆ خۆیانم ڕادەکێشن و لە ئاستیدا کەمتەرخەمم. قسە لە سەر ئەوە کراوە و قسەی زیاتریشی لە سەر دەکرێ و هیچی شاراوەی نییە پێویست بە ئاشکرابوون بکا و خەسڵەتی دیاری لە ناو خەسڵەتە جیاکەرەوەکانیدا بەردەوامییەتی لە سەر ڕەوشتی شوکرانەبژێری و خاوێنی لە تەنگوچەڵەمەکانی ژیان و زاڵبوون بە سەر ئارەزووبزوێنەکانی تەماح و پایەدا. لە ناخۆشیدا ورەی بەرنەدا و لە لێقەوماندا لە هیچ ڕوویەکەوە نەرم نەبوو و جلی ڕێزلەخۆنانی پینە دەکرد و لە هەموو تەنگوچەڵەمەیەکدا نەفسی بەرزی، بە ئاسانی شانبەشانی سروشتی خۆی دەڕۆیی تا لە بەر هیدایەتی ئیسلامدا تا ئەو شوێنە بڕوات کە هەڵکەوتووە کۆنەکان دایانناوە. من وای بۆ دەچم لەگەڵ ڕەوشتە باسکراوەکانیدا، لەگەڵ کتێبان ئولفەتی گرتبێ و لەگەڵ بەباشە باسکردنی بارودۆخیاندا ڕاهاتبێ بۆیە سروشتی بەرەو نیشانەکانی ئەوان داشکا و نەفسی ویستوویەتی کەمێک لە خەسڵەتی ئەوانی هەبێ، لەبەر ئەوە چنگی لە عەمامەکەی خۆی گیر کرد و بای سەردەمایەتی و نوێگەرایەتی لە سەریان نەفڕاند وەک لە سەری لەو باڵابەرزتریان فڕاند. ئەگەر نەشیتوانیبێ لە دەریای زانست و بەرزبوونەوەدا لەوان نزیک بکەوێتەوە، ئەوە تۆڵەی بۆ کردبۆوە بە ڕێی ئەو شەرعەدا بڕوا کە بۆ شوێنهەڵگران کرابۆوە و بە دوای ئەو ڕووناکییەدا بچێ کە بۆ شوێنکەوتووان داگیرسابوو و ئەوەش لە کورتکردنەوەی ڕێگادا بەرەو

زیارەتگای کەرامەت ئاسوودەی کردبوو و چاوەڕوانی ئەو ڕۆژە بوو بەڵێنی فەیلەسووفەکان بێنە دی کاتێ برسێتی نامێنێ و دادپەروەری هەموو جێیەک دەگرێتەوە و جیاوازی ئاغا و مسکێن نامێنێ و ڕەوشتی خەڵکی ڕاست بێتەوە و حیکمەتیان پێبگا. خۆی خستە بارێکەوە، خۆ لەو چەوتییانە لابدا کە دەستکورتی و بڵاوبوونەوەی زۆرداری دەیانسەپێنن، ئەوەش بە باوەڕێکی مەعنەوی ناخی کە بە درێژایی تەمەن لە گوڵەگەنمی حیکمەتی خەرمانی کەلەپوور کۆی کردبوونەوە و دەنکە گەوهەری پەرتبووی ناو گوتەی پێشینانی خاوێن کردبوونەوە و خستبوویە سەری و نە بیانووی هێناوەتەوە و نە شەرعی کردۆتە پێوەر، نیەتی لە هەقخوازی خاوێنی بێ بیانوو و مەبەستدا ڕاست بوو و بە سووربوونی کەسێکەوە دووی کەوتبوو کە ڕۆژی ئەمان و دڵنیایی و خۆراک لە کاتەکانی خۆی دەسرێتەوە و نەفسی خۆی دەخاتە ژێر ئەرکی وابەستەبوونەوە بە ڕێبازێکی وەک تاقیکردنەوە قورس، کاتێ بە هەژاری هیممەت بۆ ململانێی تەماح هەبێ و بە لاوازی ململانێی زۆرداری بکا و لە شوێنی ناخاوێندا گرنگی بە پاکژی بدا. هەی قوڕ بە سەر قەڵەمەکەم کە خەریکە بەرجەستە بەڵاکانی دەنەخشێنێ لە کاتێکدا بیرم دەکەوێتەوە کە بە خۆی و دین و باوەڕ و عیرفانیەوە پەنا بۆ مزگەوتی تەنیشت حەیدەرخانەی ڕووەو مەیدان دەبا و کاتێ بەرەو میحرابی ئەمان پێچی دەکردەوە، ئەو بیست هەنگاوەی کۆتایی تا بەر دەرگای مزگەوتەکەی بە ڕاکردن دەبڕی و هەنگاوەکانی پەنابردن بوون بۆ خوا لە دەست شەڕی خەلقەندەی خوا و پەنابردنی پەناخواز بوو لە دەست فیتنە بۆ کوێر و کەڕ و لاڵ و ڕێبڕین بوو بە ناو دۆڵی ئاگردا بەرەو سەلسەبیل. چلەکان و پەنجاکانی لە بەرزەخی دیار دەرگای کراوەی فەسادخانە بەڕێ کرد و جێی گزنگی نێوان دوو دژەبەری گرتبۆوە.

ئۆف لەو ژیانەی بە گرانترین ناخۆشی لە توانابەدەرەوە خۆڕاگران تاقی دەکاتەوە و توانای بەربەرینی خۆڕاگری سەججادیش ئەوە بوو بۆ مەسەلە بەڵاکان بە قەدەر خۆڕاگری شەهیدان بوو و بە پشوودرێژییەوە ئاوبارەی گوڵی ناو دڕکی چنییەوە تا بیکاتە پێخۆری ڕۆح و دڵخۆشی بینەران وەک نیشاندانی هەوڵی

بەردەوامی بۆ بەخشینی بەردەوام بە ڕێی ڕاستدا. ئەو کەلەپوورەی ئەو هەڵیگرتبوو تۆڵەی ماڵی بۆ کردبۆوە و بۆ پێکانی ڕاستی پێیگەیاندبوو و بۆ هاوسەنگی ئارامی کردبوو و بەو ڕۆشنبیرییەی لە بواری باوەڕدا پێشکەشی کرد لە هەموو بابەتێکدا بەری چاوان ڕوون دەکاتەوە و بوو بە بەڵگەی بەرپەرچدانەوەی هەر بۆچوونێک کە سووککردنی کەلەپوور دەکاتە بناغەی باوەڕ و هاندەری چالاکی و بناغەی چوون بەرەو جیهاد و سەرکردەی بەها باشەکان. کەڵەکبازی، زۆر لەو هیمەتانەی ماندوو کرد کە لە ڕۆشنگەری و چاکەکاری و دڵسۆزیدا خۆیان بە کەرەسەی دنیا پڕچەک کردبوو و دوایی کاتێ دیدتیان مەودای نێوان گەورەیی ئامانجی پەیامەکە و ئەو نەختە ئەنجامدراوە و نێوان بەڵێنەکان و ئامانجەکەدا چەند کەمە، شکست دڵی شکاندن و لە ڕێبازی گەیاندنی پەیام لایبردن. بە پەیدابوونی ململانێ بەرانبەریان توندوتیژەکان خاو بوونەوە و تێکشکان و چەندین مەودا کەوتنە دوای ئەو جێیەوە کە قوتابخانەکەی سەججادی لێیەوە لە کاروباری ژیان و ماڵ و گواستنەوە دەڕوانێ. بارودۆخ، بە دەم بەرەژانی قورس و توند و ناجێگیرەوە، بە لای ڕاست و بە لای چەپ و بەرەو ناوەڕاست جێگۆڕکێی بە ڕۆشنبیران کرد و خوێنی لەبەر چوو و کۆرپەڵەش هەر دیار نەبوو تا لە ئەنجامدا ڕیزەکان تێکەڵ بوون و سنوورەکان تێکئاڵان و چەپ لە چەپی چەپ بزر بوو و ڕاست دروشمی وای هەڵگرت کە چەپ سڵی لێ دەکردەوە و ناوەڕاست لێی دەترسا و مەنجەڵەکان بە شیددەت کوڵان و بە نێوان ناوەڕاستدا بانوبنیان پێ دەکردن و بانیان خستە بن و بنیان خستە بان. سەججادیش لە ناوەڕاستی تەمەندا لە ناو ئەو گەرداوەدا وەک ڕوکنێکی بەهێز وەستا و سەرچاوەی هێزی لە شوێنی ڕواندنیەوە بوو: ڕەسەنایەتییەکی تێدایە و هەڵناکێشرێ و نەرمییەکی تێدایە و ناشکێندرێ و بەرێکی ئەوتۆی هەیە کۆتایی نایێ و ئەو ئاگرەی لە بن پێیەکیدایە، بە پاڵنانی دەوروبەری لادەکەوێ: سوێند بە باوەڕ، ئەوەی لەو گەرداوەدا هێشتیەوە گورزەیەکی تیشکی فورقان بوو و بە قەفێ لە هەواڵی موحەممەد و یارانیەوە پێچراوە و لە بەر ڕۆشنایی هیدایەتی خیتابدەران و

نووسەراندا لە پتر لە سێزدە سەدەوە نیشانە و فەرمانی هەڵکەوتووانی هەقی لە سەر بوو و هەموو مردن و «هیچیشیان نەگۆڕێ».

ئەی سەفەرکردووی دانەبڕاو.. ئەی دابڕاوی بێ پەردە! وەهمم بە چ خەیاڵێکدا ڕۆچووبوو کاتێ نەمدەزانی بە مردویێتی لەوە زیاتر لەبەر چاوانی کە لە ژیاندا بوویت. بۆ کەسێک سەبری هەبا، لە ژیانتدا مەودای تەمابوونی دیتن هەبوو بەڵام دوای مردنت لە ڕووحی کەسێکدا بە تەمای دیدارت بێ بوو بە تینوێتی.

لە ئاواتی ئاواتخوازانتەوە لاتدا و بۆ ئەوانەی شەیدات بوون بووی بە بێهیوایی و بە مردنت پەیوەندیت بە هاوڕێیان و خۆشەویستانتەوە بڕی جا چ کوردەکانت بن چ عارەبەکانت، تۆ بە هەوڵی کەسێک بۆیان بوویت کە جگە لە خوا نەمریان بکەیت و ئەوان و لە بری تۆ دڵۆپی عەسەبیان لە بەرانبەر کۆسکەوتن بە سەبر ڕاگرت. بە قەدەر وەفات بەرانبەر بە مردن، ئولفەتت لەگەڵیدا هەبوو و دڵسۆزیت بۆ مەرگ بە دەستبەردان بوو لە نوێژ و بە وازهێنان بوو لە دواکەوتنی خەڵک و دانەوەی مافت لە لایەن مردنەوە لە ئەستۆی هاوڕێکانتدا وایە کە سووتەمەنی بۆ بەردەوامی بیریان بۆ تۆ زیاد بکەن و بە باسکردنت درێژە بە سووتانیان بدەن و بۆ لایەنگیریت وزە بە عەسەبیان بدەن. ئەگەر لە سەر ڕێگات چاوی تەمام خوێناوی بووبێ و گوێی ژنەوتنم کەوتبێتە بەر ڕەوتی تۆ و لە پێناوی لەخشتەبردنی نەفس بۆ بزربوونت پەردەی مەرگ بۆ خنکاندنی تەما بەرز بووبێتەوە و جۆرەها ئاواتی پەرت کردبێ و کردبێتیە بێهیوایی یادی جێگیری تۆ نەبووبێ لە ویژدانمدا، خۆی لە خۆیدا ڕووناکاییە و بە باسکردنی لە سێبەری مەرگدا درەوشانەوەی زیاد دەکا: وەک باران بە ژمارەی تابلۆکانی دادەکا و بە قەدەر ڕوونی ناوەڕۆکی زیاد دەکا و بۆ پێوەری بێگەردی لایەنگری لە ژیاندا ئاشکراتر دەکا و لە دەستێکی ئەمیندایە و بە ئاڕاستەی ڕاستەقینەی خۆی نەبێ بە هیچ لایەکدا لایناداو بێباکی، مەرگ وەک بەڵگەی دەوامداری و مەبەست و لایەنە شاراوەکانت تۆی بۆ جەوهەری خۆی گێڕایەوە.

ئەم قەڵەمەش کە مەرەکەبی وەک نوور هەڵدەڕژێنێتە ناو دێڕەکانتەوە و لە مەیلیدا داچۆڕانێکی خاوێن هەیە، نەیتوانی پەنا بۆ بەڵگە بەرێ، چونکە سوێند بە «نون و قەڵەم» و ئەوەی دایدەڕێژن شێوازێکی ترم بۆ دەربڕینی دڵسۆزی بۆ زیندووان نەدۆزییەوە لە ڕاستگۆیی نووسین باڵاتر بێ و لە وەهمیشدا بە بیرمدا نەهاتووە وایان ناشرین بکەم بادانەوەم لە دەربڕیندا ناشرین بکا و هەموو تەمەنم ڕووی زارم لە ڕەگێکی خێرخوازیان بووە تا بەرانبەر ڕەگە شەڕخوازەکان هانی بدەم کە لە ناخی نەفسی خراپەخوازیاندا بووە. خۆشت دەزانی کە وشەیەکی هەق بۆ کەسێک چاکەی لەدەست بێ ڕێگرە لە بەردەم خراپەکاری. ڕەنگە هەڵکەوتێک بیرۆکەی چاکەی گەیاندبێتە ناخی بەئاگا کە جێی لەوە زیاتری لە چاکان تێدا دەبێ کە بۆی دەچین و لەو بارەدا ڕێلێگرتنی، دەبێتە لەدەستدانی ئەو نیعمەتە گەورەیەی دابڕاندن کوشتوویەتی. کە قسەی دڵسۆزان نەگاتە بەر گوێ نابێتە دەستخەڕۆیی بۆ کەس ئەوە نەبێ نیەتی چاکەی قسەکەر بێ بەرهەم دەبێ، دەشزانی ڕووی قسەم لە بێدەسەڵاتی ڕەنجدەر نییە تا خۆراکی خۆی پەیدا بکا کاریگەریم لە سەری مەگەر ئەوە بێ کە ئیشتیای لە نان و هێلکەکەی یا نان و پیازەکەی کەم بێتەوە و ئەوپەڕی هاندانم بۆی لە ئازاردانی ڕێگا دوور بێتەوە چونکە هەرچۆنێ بێ ئەوەی دەنووسرێ نایخوێنێتەوە و بشیخوێنێتەوە تێناگا و لە کوردیدا بزر دەبێ و ڕەنگە لە عارەبیشدا دڵشکاو. مادام عەزمی من لە سەر ئەوە جەزمە کاریگەریم لە سەر خەڵکی هەبێ بە پێی پێویست پەرۆشم بۆ کاریگەری سەر عەقڵی ڕوونی بن تەوێڵە بەرزەکانی نێوان شانە کاریگەرەکان چڕ دەکەمەوە کە سامیان هەیە و ئاوات بۆ پێگەیشتنیان دەخوازرێ. شایستەی یادی تۆیە لە کورتە باستدا خەیاڵ بۆ ئاستی مەقامت، لە چاکەخوازی و نارەزاییت لە خراپەکاری و چاکەت بۆ بێگانە و خوێش و شتی لەو بابەتانەی خەسڵەتی باڵات بەرز بێتەوە کە یادیان تروسکایی هیوا پەیدا دەکا کە سەبووری بێ و پێویستی بە هەڵگرتنی شوێن پێت زیاد بووە تا ڕەچاوەی (بە چاکە تۆڵەی خراپە بکەوە) بکرێ و بە سەر خراپەدا باز بدرێ و چاو لە هەڵە بپۆشرێ و بە سەهوو و بیرچوونەوە لێکبدرێتەوە، تۆ

هەوڵت دەدا بۆشایی پڕ بکەیتەوە و مەودای نێوان دڵە لێکڕەنجاوەکان نزیک بکەیتەوە و بیانووی خەتاکردووت دەبردەوە بۆ دەوروبەر و داوای لێبوردەییت بەرانبەر خراپە دەکرد و بیانووی نییەتباشی یا هۆکارێکی سەرووی ئیرادەت بۆ دەهێنایەوە و خوداش چاوپۆشیکەر و بە بەزەیی بوو.

ماوەی پتر لە چل ساڵ لە نزیکەوە دەمناسیت و سەرەتای ئەو ساڵانە لە ناو جەنگی دووەمدا بەسەرچوو و ئەوی مایەوە لە ئاشتییەکدا بەسەرچوو لە دڵەڕاوکێدا بوو و لە نێوان دڵسەغڵەتی و دڵخۆشیدا دەهات و دەچوو، لە کۆڕی زانیاری کوردیدا حەوت ساڵان هاوڕێیەتیم کردیت و پێکەوە دەمانچاند و دەمانگوشی و شەومان دەدایە دەم ڕۆژەوە و دەمەتەقێمان لە بارەی ئەرکەکانمانەوە لە کۆڕ و ئەو ڕێیە نەتەوەیی و کۆمەڵایەتییانە دەکرد کە لێی دەبوونەوە و لە دەرگای هەموو قسەیەکمان دەدا کە جێی زانستی سەردەمی لێ ببوایەتەوە و تۆڕە ئاڵۆزەکانی بەرهەمیان بهێنابا و قسەمان لە سەر وردترین و هەستیارترین بابەت دەکرد، لە دینەوە بگرە تا سیاسەت و باوەڕ لە ژیاندا و ڕێگەچارە: مەودای دووری قسەکردنمان بە هەوراز و نشێودا بڕی و خۆمان لە لێواری ڕاست و چەپیان دا و بە ئاشکرا و بە نهێنی خومان لە قووڵاییاندا نقوم دەکرد و هەرگیز هەرگیز نەمدیتی لە لۆژیکی زانایەک لا بدەیت لە بۆچووندا لە سەرخۆ و نەرم بێ و یەک جاریش دەنگت لەوە بەرزتر نەبووەوە کە سروشتە ئارامەکەت ڕێی پێ دەدا و لەوەش زیاتر ڕێزگرتنی هاودەمێتی ڕێی نەدەدایت. ئەگەر لۆژیکێک کە پێی دڵخۆش نەبوویتایە و بێزاری کردبای جگە لە جێدەستی شڵەژان کە بە پەنجەکانتەوە دەردەکەوت کاتێ سیغارت بە تووتنی «باڵەک» و «شاور»ەوە پێ دەپێچا و بە لەرەیەکی دەنگت لەگەڵ دووکەڵی جگەرەکەتدا بە بات دەدا، چ کاریگەریت پێوە دیار نەدەبوو. خوا لەو دووریيەت لە زەبروزەنگەوە خۆش بێ: لە کەم کەمتر و لە دەگمەن دەگمەنتر بە شێوەیەک گوێم لە دەنگی بەرزت بووە ختووکەی عەسەبم بدا تا لەم خەمەم کەم بکاتەوە و هەندێ لەم کارەساتەم هەڵمژێ. نەدەکرا بەشێ لەو چاکییە ڕەها فرەوانەت بۆ خەسڵەتی ئاسایی نەرمونیانی و توندوتیژی تەرخان بکەیت تا لەم

دابڕانەت دەستم بگریٚ؟ لە قورسی مردنتدا فیٚڵ لە خۆم دەکەم تا تۆڵەت لیٚ بکەمەوە تا کاریگەری مردنت لە سەر پیٚست و خەیاڵم کەم بیٚتەوە، ئەوەش بە گەمەکردن لەگەڵ وشەدا و ئەگەر باسی ساکاریت بکەن، بەوە بەرپەرچیان دەدەمەوە کە لە بەرزیدا بە سەر پایەداراندا دەشکایتەوە و باسی دنیانەویستیت بکەن، من بە داهیٚنانەکانت بەرپەرچیان دەدەمەوە. کە باسی بەهیٚزیت لە ئەدەب و کار و ڕەوشتت دەکەن، بەو بەهیٚزییە بەرپەرچیان دەدەمەوە کە بۆ چاکەخوازی و ڕیٚز و ململانیٚت بۆ چاکە دەستت بە سەردا گرتبوو و وەهات باس دەکەم کە لە هەوڵی ورووژاندنی چاکەدا بوویت و کۆکەرەوەی خەسڵەتی بەرز و خوازیاری دنیایەک بەهای بەرز بوویت کە درەوشانەوەی دوڕ و یاقووت و خۆبادانی زۆرداران و زاڵمان لە دوایەوەن. بەو تەماحە بەرز و پاکەش تۆمەتبارت دەکەم کە لە تەماحی ئەو بەخیلەی تیٚپەڕاند کە بۆ کۆکردنەوەی زیٚڕ هەیەتی و ئەی خوایە لەو سەفەرکردووەی کە بە عەتری گوڵی خۆی کاریگەری هەیە و لە سەر کەمالی خۆی لۆمە دەکریٚ و بە هۆی جوانترین خەسڵەت و شیٚوازیەوە لۆمە دەکریٚ. چ مردوویەکی بەرزە کە هەر بە زندوویی بە چاکەکاری سوپاسگوزاری بۆ مایەوە.

لە دەمەتەقیٚکانماندا ئەو ڕیٚبازەتم بۆ دەرکەوت کە چۆن وەڵامی دەستدریٚژی دەدەیتەوە و بەرپەرچی هیٚرشبەر دەدەیتەوە و ئەوەشت لە ڕیٚبازی «ئەبو زەڕ» بۆ مابۆوە کاتیٚ دەمپیسیٚک جنیٚوی پیٚ دا، گوتی: «کابرا جنیٚو مەدە و باییی ئاشتی بهیٚڵەوە، خۆ ئیٚمە لەوە زیاتر خەڵاتی کەسیٚک ناکەین بە هۆی ئیٚمەوە لە خوا یاخی بیٚ کە بە هۆیەوە گویٚڕایەڵی خوا بین». تۆش توانات بۆ بەرپەرچدانەوەی دەستدریٚژیکەر، بە پیٚی زیادەڕۆیی بیٚئەدەبی ئەو پەک دەخست. تۆم دیتووە هۆکاری ڕوونەدانت بە هەندیٚ کەس باس کردووە و هۆکارەکان نەگەیشتوونەتە جیٚی باوەڕپیٚهیٚنانم، بەڵام لەگەڵ تیٚپەڕبوونی ڕۆژگاردا کاتیٚ جەوهەریم بۆ دەرکەوتووە ئەوجا زانیومە چ هەوڵیٚکت لەگەڵ نەفسدا داوە تا خراپەکانی باس نەکەیت و ڕەنگە من بوایەم هەر لە سنووری

قساندا جێم کردباوە و ئەگەر پێوانەی ڕەوشتیم بۆ بکرابا، قسەم لە سنووری مەدح بوایە. خوا لەو خۆش بێ و خێری تۆش بنووسێ.

خەسڵەتێکم لێت بەدی کرد لە هاودەمێتیدا تاجی سەری چاکەکانە و ئەگەر ئەوە لە هەموو کەسدا هەبوایە، بە تایبەتی ئەوانەی کاریگەرییان هەیە، زۆر لاپەڕەی مەترسیداری موسیبەت و کێشە دادەخران، مەیلی سروشتیت بۆ ئەوە پاڵی نابووی لێکحاڵیبوونت پێ چاکتر بێ لە ململانێ و باوەڕی بنەڕەتیت وای لێ کردبوویت نزیکبوونەوەت پێ باشتر بێ لە بەرەنگاری ئەوەش بەرەو بینینی شتێک کە چاوی پشکێنەر نایبینی و هۆکاری ناتەبایی و دووبەرەکی بوو. بۆ تۆ وا هەڵکەوت ئەو خاڵەی دوو لایەن لە سەری لێکدادەبڕێن لە ڕاستیدا خۆی لە خۆیدا خاڵی کۆکەرەوە بن و خاڵی دوو داوی توند کە لایەکانی لێک دوور دەکەونەوە چەقی پێکگەیشتنی هەر چوار لایەکانە. بە قەدەر ئەوەی ئەو چوار داوە درێژ ببنەوە، بەرەو مەودای بێکۆتایی لێکیش دوور دەکەونەوە و ڕەزامەندییان بۆ بەرژەوەندی بەردەست ئەوەیە کە لە یەک خاڵدا یەک دەگرنەوە و کۆتایی بە سەربڕین و کەوڵکردن و پارچەکردنی ئەندامانی لەشی مرۆڤ بێنن.

من ناڵێم ئەو بۆچوونە ئەنجامی فەلسەفەیەکە لێیەوە لە ئەنجامگیری خۆتت ڕوانیوە و بەردەوامیت بە تاقیکردنەوەی خۆت داوە چونکە هەڵوێستێکی وات نەبوو کاروبار بەرێ بکەیت یا بەشداری ڕووداوەکان بیت و بە زەبری شەپۆل گەڕابیتەوە ئەو کونجەی خۆت کە پێی ڕازی بوویت و ئەوەندەت بەس بوو بەشداری هەستی خاوێنی خەڵک بکەیت و ڕێنمایی چاکە بەوانە بدەی کە ویستبێتیان و پێت هەڵسوڕابا چاکەت دەکرد و لە خەمباری گشتیدا دادەنیشتی و دەگریایت و لە ئاهەنگدا جێیەکی دوورەدەست دەگرت، ئەوەش کارێکی نائاگایی ڕاستە کە جیاکەرەوەی نێوان خۆشی و ناخۆشییە، کە لە بەندی فەلسەفەی هەڵوەشاوە ڕەتکەرەوەکانی لەشساغی و تەندروستی دەرچووە و ئەوانەش بە ئاسانی لە تۆدا درکیان پێ دەکرا چونکە هاوئاهەنگی لە نێوان شوێنەواری بۆچوونی نائاگایی تۆ و بەرزی پلەی خەم لە باوەڕی مندا هەبوو.

هیچ ناکۆکییەک لە نێوان دوو ناکۆکدا نەبوو، بە دەگمەن نەبێ، ئەنجامی پێکهاتن نەبووبێ و ویژدانی زندوو بە دەوریدا گرد نەبووبنەوە و نەفرەت و زویربوونت لاخستبوو و ئیزنی تێپەڕبوونت وەرگرتبوو و گەیشتبوویتە شوێنی تەبایی و ئاسوودەیی ئاشتی. لە هەموو نەگونجانێک مرۆ قوربانی بە بەرژەوەندی خۆی لە پێناوی ئاسایشی خۆیدا دەدا و چاویشی لە تای تەرازوو و زەرەر و قازانجی ئاڵوویرە، پاشەکەوتکردنی قازانجی گەورە لە سەرفنەکردن بۆ وێرانکاری و وەستاندنی ڕشتنی خوێن لە کاتی ململانێ و لەدەستدانی بەرژەوەندی و نەهاتی بازرگانی و وێرانبوونی بنیادگەری «بیری پەککەوتوو و کۆشکی دروستکراو» و ئەگەر نەفسەکان بتوانن دادوەری لایەنگرانە لە بەرژەوەندیدا ڕسوا بکەن بۆ ئەوەی ناکۆکی بەرپا نەبێ و دەست لە ئارەزووی تێکشکان و ناچارکردن و داواکاری زیاد هەڵبگیرێ و ڕووناکایی ئامانج لە هەق و بەشی مومکین بە هەند وەربگیرێ، بیانوو و هۆکاری زەوتکردن و شکاندنی ئێسک و بڵاوبوونەوەی زوڵم و ئاگرکەوتنەوە نامێنن، مەگەر لە سەر ناتەبایی بەرژەوەندی ڕاستەقینە کە بە پێی یاسا و بۆچوونی ئەم سەردەمە ڕێکەوتن لە سەری ناکرێ و لەو ڕووەوە کە شەڕێکە و خۆلێلادانی نییە، یەک بۆچوونمان لە سەری هەبێ تا ڕەوشتی گشتی هەنگاوێکی تر بە نیەتی لە تەماح و زەوتکردن بالاتر بەرەو بەرزایی دەنێ و ئەوانە لە کۆمەڵگە دەبنە بەڵای ناگەهان کە سەرچاوەیان هاربوون و توندوتیژی و شانازایکردنە بە تاوان و شتی لەو بابەتانەوە و دەچنە خانەی برسێتی گورگێکەوە کە بە مەڕێک برسێتی خۆی بشکێنێ بە پێوانە لەگەڵ ئەوەدا دەیان مەڕ بۆ تێرکردنی دڕندەیاتی خۆی کەلەپاچە بکا. چەندین نموونەمان لە سەر کەسانی وا هێناوەتەوە کە هەردووکمان ناسیومانن و ئەوەندەیان کۆ کردۆتەوە، ئەگەر نەشیانکردبا بەشی دە نەوەی خۆیان هەبوو نەک هەر بە تێروتەسەلی پێی بژێن، بەڵکو لە سەریشی هەڵپەڕن، لەگەڵ ئەوەشدا وەک کەسانێک هەڵپەیان بۆ گردکرنەوەی حەرامیان بۆ سەر حەرامەکانیان کردووە وەک ئەوەی ئێستا نا، نەختێکی تر لە برسا و بێبەرگیدا بمرن و هەڵپەشیان نە سنووری هەبووە و نە بەربەست. ئەگەر بیریان لەوە

بکردبایەتەوە کە بە ژمارەی ئەو قەبرانەی جگە لە کفنی داپۆشەری مردوو جێی هیچی تری لێ نابێتەوە، دەوڵەمەندی ناهاوسەنگی جیهانی نوێ شەپۆل دەدا کە هاوشانی پێویستییەکانی سەردەمە و ئەوەندە نەوسنە لوقمە لە زاری برسی دەڕفێنێ و قەشمەری بە هاواری لێقەوماو دەکا.

لە سەر ئەوە و لە سەر شتی لەو بابەتانە دەمەتەقێمان دەکرد و بۆچوونمان هاوتەریب یا تەبا بوو و ڕەنگە لە بابەتێکدا کە مەترسی تێدا نەبێ بە دەگمەن تەبایی لە بۆچووندا هەبێ چونکە جێی ئیجتیهادی تێدایە بەڵام بەردەوام خۆشەویستیمان بە گۆی مەمکی هاوڕێیەتی گۆش دەکرد. لەگەڵتدا وا ڕاهاتبووم کە هەمیشە بە هۆی سووربوونتەوە لە سەر ئەنجامدانی ئەرکی خۆی پێش چاوەڕوانیم دەکەوتیتەوە و هەرگیز هیچ بەڵێنێکی خۆت پشتگوێ نەخست و هەرگیز داواکاری خەڵکت بێوەڵام نەهێشت و مەوعیدێکت پشتگوێ نەخست لە سەرت حیساب بووبێ.

لە سێیەکی یەکەمی ئەم سەدەیەدا کە لە بەغدا نیشتەجێ بوویت، وابەستەبوون بە وەعد و بەڵێنەوە بۆ کەسێکی وەکو تۆ کە جگە لە وزەی جەستەت و تیژی بیرت هیچی ترت نەبوو، شتێکی ئاسان نەبوو و کە بۆی دەچوویت ڕێگای دوورت بە پێیان دەبڕی تا چەند فلسێکی کەم پاشەکەوت بکەیەت و نەیدەیت بە بلێتی پاس. ئەگەر ناچاریش بوویتایە سواری پاس دەبووی نەک تەکسی کە بۆ گیرفانی بەتاڵ گران دەکەوت. هەموو جارێکیش مەسرەفی گەڕانەوە دوو ئەوەندەی ڕۆیشتن دەبوو تا بەو جەماعەتە نوێژکەرەڕا بگەیت کە چاوەڕوان بوون لە پشتتەوە نوێژ بکەن.

ئەو حیسابەی کە پەیوەندی بە باوەڕی بەهێزتەوە هەبوو و حیسابت بۆی دەکرد ئەوە بوو ئەگەر بە هۆی قەڵەباڵغی پاسەوە جێت نەبوایە، بتوانی بە پێیان بڕۆیت پێش کاتی نوێژ بگەیتەوە مزگەوتەکە. ئەم سووربوونەت لە سەر کاتەکانی خواپەرستیت لە بەر چاوم لەو کەسانە گەورەتری دەکردی کە تێکۆشەرێک لە سەر ڕێپێوان و خۆپیشاندان سوور بوو چونکە وابەستەبوون بە کاتەکانی نوێژەوە

خەتێکە و هەموو تەمەن دەگرێتەوە و هەموو ڕۆژێ زیاتر لە یەک جار دووبارە دەبێتەوە و لەگەڵ هەڵکشانی تەمەن و قەرەباڵغیشدا قورستر دەبێ. ئەگەر بە خۆڕاگریت ئایەتی «فاستقم كما امرت»ت لە ناخی ئیرادەی خۆتدا هەڵنەکۆڵیبێ بە حوکمی زەروورەت زەحمەتی، بیانووت دەهێنایەوە و خوداش بۆ عەبدی خۆی ئاسانی دەوێ نەک زەحمەت.

لە کۆتایی دەردەدڵەکەمدا چت پێ بڵێم؟ دەبێ لە قامووسدا شتێ هەبێ کۆتایی بە ماڵئاوایی دوای مردنت بێنێ؟ چۆن دەستبەرداری ڕەوتی دەمودووی خەیاڵ بم لە کاتێکدا سەرقاڵی تارماییتم؟ ئەگەر بە قەڵەم نیگاری پلەی جیهادی ئەدەبیت لە ناخی میللەتەکەتدا بکێشم کاتێ گەردت لە سەر گەنجینە لابردووە و پەردەت لە سەر ئەو ڕەمزانە لاداوە کە وەک ڕەمزی تر نەکەوتبوونە بەر چاوان و لە جیهانی جوانی، لە بەر کزەبا و باخچەکان و تەختان و گردەڵاندا، لە لووتکەکانی لێواری ئاسماندا شاردرابوونەوە و لە گەوهەرەکانی ئەستێرەت بچنم و بۆ ڕەواندنەوەی پەژارەی گرژومۆن و لە گوڵەکانی تاج بخەمە سەر ئەو بووکانەی کە کچانی خەیاڵی خۆتن و ناشتوانم دەستبەرداری شوێنەوار و هەواڵ و سەردەمەکانت بم.

ئەگەر بیرم بەرەو ماڵاوایی بادەمەوە، دڵم بۆ سڵاوکردن دێتەوە لات و ئەو ئولفەتەی لەگەڵتدا هەیەتی دەبێتە ڕێگر لە گەڕانەوە و دابڕانی لە تۆ چەند زەحمەتە و چەند پێویستم بە هەڵکێشانی بیر و دڵم هەیە بۆ ماوەیەک چونکە کە لە مردنت دڵنیا بووم و سەفەرت لە ناو زندووان بوو بە یەقین، کاتی ئەوەش هات سەرەخۆشی لە دایکە کوردستان بکەم. چپەیەکم بۆ بەر گوێی قەومەکەت هەیە و دڵ و بیرم پێیان دەگەیەنێ، ئەوەش ئەمەیە:

«دیسان بە کوردی زیندو دەبیەوە   بۆ کورد لەو دنیاش تێ هەڵدەچیەوە»

مەسعوود محەمەد، ڕۆژنامەی «العراق»   ١٩٨٥/٢/٢٨